

Очікувана вартість предмета закупівлі: що обов'язково треба знати уповноваженій особі

Фундаментом та запорукою успішного проведення закупівлі є правильно визначена її очікувана вартість. Під правильним визначенням розуміється, що кожен замовник повинен мати належні ґрунтовні дослідження щодо встановленої ним очікуваної вартості тієї чи іншої закупівлі. У цій статті розглянемо, що обов'язково треба знати уповноваженій особі, щоб уникнути можливих порушень.

Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18.02.2020 № 275 затверджена [Примірна методика визначення очікуваної вартості предмета закупівлі](#) (далі — Методика). Відповідно до неї одним із основних методів визначення очікуваної вартості можна виділити метод порівняння ринкових цін. Визначення очікуваної вартості предмета закупівлі на підставі інформації ринку передбачає використання таких вихідних даних:

загальнодоступної відкритої інформації про вартість предмета закупівлі;

інформації з отриманих комерційних пропозицій;

інформації з прайсів на момент вивчення ринку.

І все ж таки наведемо приклад, як новачку зорієнтуватись у правильному визначенні очікуваної вартості предмета закупівлі.

Крок 1. Направляємо офіційні запити не менше ніж трьом потенційним учасникам даної процедури закупівлі.

Крок 2. Отримуємо відповіді на направлені запити — комерційні пропозиції у вигляді офіційних листів.

Крок 3. Обчислюємо середнє арифметичне з отриманих пропозицій, що буде дорівнювати очікуваній вартості закупівлі. Таке обчислення також можна оформити у вигляді протоколу.

На порталі RADNUK.COM.UA ви також можете завантажити орієнтовну **[Методику визначення очікуваної вартості предмета закупівлі](#)**. Для того щоб ввести такий документ саме на вашому підприємстві, слід його затвердити **[наказом «Про затвердження Методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі»](#)**. **Обов'язково читайте та редагуйте орієнтовну методику**, оскільки потреби і специфіка закупівель того чи іншого замовника різні.

Що робити замовнику у разі, якщо отримати комерційні пропозиції не вдалося?

Трапляється, що отримати комерційні пропозиції замовнику не вдається. Адже не в усіх випадках потенційні учасники їх надають у відповідь на запити замовників: хтось «боїться» коливання курсу валют, хтось вимушено тимчасово обмежив свою діяльність у складний для країни час тощо.

Відповідь. У такому разі пропонуємо скористатись офіційними сайтами потенційних учасників, на яких, як правило, можна отримати інформацію про вартість в першу чергу товарів. Робимо скріншоти сторінок із цінами і використовуємо їх замість комерційних пропозицій для обчислення очікуваної вартості. Також, якщо у замовника нещодавно відбувалася подібна закупівля, можна скористатися цінами, що були надані учасниками у складі тендерних пропозицій / пропозицій.

[Додавай у закладки статтю «Як визначити очікувану вартість бензину, автомобільного газового пального? Допоміжні засоби порталу Радник».](#)

Складнішою може бути ситуація з роботами та послугами. Тут, найімовірніше, доведеться шукати підрядників / виконавців, адже врахувати всі особливості конкретного випадку в стандартному описі на офіційному сайті можливо далеко не завжди.

Отже, коли очікувана вартість закупівлі належно визначена, замовник може сміливо переходити до наступного етапу — підготовки до оголошення публічної закупівлі. Пам'ятаємо, що публічні закупівлі регулюються законодавством і над ними встановлено контроль з боку держави.

Контроль з боку держави щодо визначення очікуваної вартості предмета закупівлі

Законодавцем у частині 1 статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон) закріплено, що *моніторинг процедури закупівлі здійснюють центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, та його міжрегіональні територіальні органи (далі — органи державного фінансового контролю). Моніторинг процедури закупівлі здійснюється протягом проведення процедури закупівлі, укладення договору про закупівлю та його дії.*

Термін проведення моніторингу не може перевищувати 15 робочих днів з наступного робочого дня від дати оприлюднення повідомлення про початок моніторингу процедури закупівлі в електронній системі закупівель.

Під час моніторингу територіальний орган Держаудитслужби має право через електронну систему закупівель запитувати в замовника пояснення (інформацію, документи) щодо прийнятих рішень та / або вчинених дій чи бездіяльності, які є предметом дослідження в

рамках моніторингу процедури закупівлі, а протягом трьох робочих днів з дня оприлюднення запиту про надання пояснень замовник повинен надати відповідні пояснення (інформацію, документи) через електронну систему закупівель. До того ж замовник в межах строку здійснення моніторингу має право з власної ініціативи надавати відповідні пояснення.

У період проведення моніторингу Держаудитслужба може запитати, зокрема, *яким чином та на підставі яких документів визначено очікувану вартість предмета закупівлі.*

Тож, якщо замовник умовно керується Методикою від Мінекономіки, то він може надати, приміром, таку відповідь:

Приклад

Під час визначення очікуваної вартості _____ (найменування замовника) завжди дотримується Примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затвердженої наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18.02.2020 № 275 (далі — Примірна методика), та має розроблену на підприємстві методику проведення моніторингу цін на товари та послуги, яка передбачає підтвердження очікуваної вартості предмета закупівлі, зокрема, у вигляді комерційних (цінових) пропозицій, отриманих від потенційних постачальників (виробників, дилерів) на умовах, визначених Замовником, та з дотриманням технічних вимог до предмета закупівлі.

Відповідно до пункту 1 розділу III Примірної методики при проведенні моніторингу цін для визначення очікуваної вартості на закупівлю: _____ (зазначається відповідна інформація) були направлені запити до _____ (зазначається відповідна інформація). На основі отриманих відповідей замовником сформовано очікувану вартість предмета закупівлі.

Порада № 1: при наданні пояснення комплект підтвердних документів повинен відповідати тій інформації, яка надається в поясненні.

Тобто, якщо замовником згадано, що при визначенні очікуваної вартості предмета закупівлі ним отримано комерційні пропозиції від потенційних учасників, то їх слід надавати як належні докази справедливості визначення очікуваної вартості, щоб у результаті не отримати, приміром, висновок, що «замовник не надав документів щодо визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, на які він посилався у своїх поясненнях, чим порушив вимоги частини п'ятої статті 8 Закону» та не наштотувати себе на довгий процес судових оскаржень. Окрім того, строк на оскарження висновку до суду становить лише 10 робочих днів з дня оприлюднення висновку за результатом моніторингу.

Користуйтеся покроковим алгоритмом дій замовника під час моніторингу.

Порада № 2: не забуваємо про належне обґрунтування очікуваної вартості предмета закупівлі, яке має бути оприлюднене з урахуванням вимог постанови Кабміну від 11.10.2016 № 710 «Про ефективне використання державних коштів» для замовників, яких стосується в цій частині.

Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1266 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 631 і від 11 жовтня 2016 р. № 710», як і сама постанова Кабміну № 710, станом на дату написання цієї статті є чинною та підлягає виконанню головними розпорядниками бюджетних коштів, розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та суб'єктами господарювання державного сектору економіки.

Вимоги Постанови № 1266, а значить і Постанови № 710, стосуються саме процедур закупівель, і обов'язку **оприлюднення обґрунтування** технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, його очікуваної вартості, розміру бюджетного призначення **під час оголошення спрощених закупівель та / або оприлюднення звіту про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, немає. Але замовник має підготувати та зберігати відповідне обґрунтування.**

Багато зразків таких обґрунтувань ви знайдете в розділі [«Обґрунтування на виконання Постанови № 710»](#) або [«Обґрунтування застосування виключень за Постановою № 169»](#).

Огляд судової практики щодо визначення очікуваної вартості

Звертаємо увагу, що з розглянутого питання наявна судова практика:

Рішення від 12.07.2022 у справі № 200/1026/22

Позиція Держаудислужби: під час здійснення моніторингу процедури закупівлі Держаудитслужба звернулася через електронну систему закупівель до замовника з метою отримання, зокрема, інформації та документів, на підставі яких замовник обґрунтував, зокрема, визначення очікуваної вартості предмета закупівлі.

<...> Проте замовник на порушення вимог частини 5 статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» не надав через електронну систему закупівель документів, на підставі яких, зокрема, визначив його очікувану вартість.

При цьому було зобов'язано здійснити заходи, направлені на недопущення встановлених порушень у подальшому, зокрема шляхом притягнення до відповідальності осіб, якими допущено порушення, та протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення висновку оприлюднити через електронну систему закупівель інформацію та / або документи, що свідчать про вжиття таких заходів.

Позиція замовника: замовником надані пояснення, при цьому відповідні документи, зокрема визначення очікуваної вартості, не було додано до пояснень.

Позиція суду: з пояснень, наданих на вимогу Держаудитслужби, вбачається повна, розгорнута відповідь на поставлені питання, надано посилання на сторінку власного вебсайту, **на якому розміщено обґрунтування технічних та якісних характеристик предмета закупівлі, розміру витрат, очікуваної вартості предмета закупівлі.**

До того ж суд зазначає, що, вказавши у висновку про необхідність «здійснити заходи, направлені на недопущення встановлених порушень у подальшому, зокрема шляхом притягнення до відповідальності осіб, якими допущено порушення, та протягом п'яти робочих днів з дня оприлюднення висновку оприлюднити через електронну систему закупівель інформацію та / або документи, що свідчать про вжиття таких заходів», відповідач не визначив передбачений законом спосіб усунення виявлених під час моніторингу порушень, що свідчить про нечіткість та невизначеність висновку.

Можливість усунення виявлених порушень прямо залежить від чіткого визначення суб'єктом владних повноважень конкретного заходу (варіанта поведінки), якого слід вжити уповноваженій особі замовника для усунення порушень.

Спонування позивача самостійно визначити на підставі невизначених норм, які саме заходи слід вжити для усунення виявлених порушень, у свою чергу, може призвести до нового можливого порушення позивачем чинного законодавства.

Зазначене є порушенням вимог закону в частині змісту висновку як акта індивідуальної дії.

Аналогічні висновки містяться в [постановах Верховного Суду від 05.03.2020 у справі № 640/467/19](#), від 11.06.2020 у справі № 160/6502/19, від 12.08.2020 у справі № 160/11304/19, від 26.11.2020 у справі № 160/11367/19 та від 26.05.2022 у справі № 480/496/19, висновки якого суд враховує при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин (частина 5 статті 242 КАСУ).

Позивач не наділений повноваженнями притягувати службових працівників до відповідальності згідно з положеннями Кодексу України про адміністративні правопорушення. Висновок про результати моніторингу визнати протиправним та скасувати.

Додатково зауважимо, що в статті «[Завищення очікуваної вартості предмета закупівлі: правові наслідки для замовника](#)» ми розглянули рішення суду, за яким особу було визнано винуватою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 2 статті 367 Кримінального кодексу України, та призначено покарання у вигляді двох років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій в органах державної влади, місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях строком на два роки.

Висновки й рекомендації

З метою уникнення відповідальності у сфері закупівель кожній уповноваженій особі варто знати таке:

як і згідно з чим формується очікувана вартість предмета закупівлі (див. [Методику визначення очікуваної вартості предмета закупівлі](#));

належне обґрунтування та оприлюднення відповідної інформації з урахуванням вимог Постанови № 710;

у разі потреби належно підтверджувати визначення очікуваної вартості предмета закупівлі; надавати змістовні пояснення з підтвердними документами тощо.

Будьте обачні та проводьте з нами «правильні» закупівлі. Успіхів у здійсненні закупівель та залишайтеся із порталом RADNUK.COM.UA, у нас ще багато цікавого! Не забудьте завантажити [шпаргалку уповноваженої особи замовника про адміністративну відповідальність](#).